บทที่ 1
บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันพัฒนาการสาธารณสุขไทยอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2550 ถึง 2554 ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาระบบสุขภาพไปสู่ระบบสุขภาพพอเพียง ในการดำเนินแผนยุทธศาสตร์นั้นต้องใช้คนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จ คนตามแผนยุทธศาสตร์นั้น ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักเทคนิคการแพทย์ เภสัชกร นักสาธารณสุข นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา บุคลากรอื่น ๆ และประชาชน (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550)

ในการปฏิบัติงานร่วมกันตามแผนยุทธศาสตร์นั้น แพทย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญทั้งด้านการเป็นผู้นำและเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน แพทย์ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและผู้ร่วมปฏิบัติงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นและพยายามเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ร่วมกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน จัดตารางการดำเนินงานและเลือกวิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย ดำเนินการตามแผนโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล แพทย์ยังต้องมีการพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทันต่อความรู้ทางการแพทย์และสาธารณสุขที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์และลักษณะในการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นกำลังใจของผู้ร่วมทีมสม่ำเสมอ นอกจากนี้ แพทย์ยังมีหน้าที่ในการจัดการตารางชีวิตของตนให้เหมาะสม เพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน

จะเห็นได้ว่าการที่แพทย์จะปฏิบัติงานกับผู้ร่วมปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิผลนั้น แพทย์ควรที่จะมีลักษณะอุปนิสัยที่เป็นเลิศทั้งในด้านการเข้าใจตนเอง การเข้าใจผู้อื่น และการปรับปรุงพัฒนาตนเอง ซึ่งการพัฒนาอุปนิสัยที่เป็นเลิศนั้น มีหลักการที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือหลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง ของ Stephen R. Covey ซึ่งได้ศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาครั้งแรกในปีค.ศ.1989 ว่า 7 อุปนิสัยที่เป็นรากฐานของความสำเร็จและความสุขที่ยั่งยืนในชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คือชัยชนะส่วนตน ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือการเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์และมีความรับผิดชอบ อุปนิสัยที่ 2 คือการเริ่มต้นด้วยจุดหมาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในใจ กำหนดทิศทางชีวิตที่ชัดเจน เป็นผู้นำของตนเองได้และอุปนิสัยที่ 3 คือการทำตามลำดับความสำคัญ โดยทำสิ่งที่สำคัญก่อน จัดการกับชีวิตของตนได้

ส่วนที่ 2 คือชัยชนะในสังคม ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ของทุกฝ่าย เป็นผู้นำระหว่างบุคคลได้ อุปนิสัยที่ 5 คือเข้าใจผู้อื่นก่อนจะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา สื่อสารระหว่างกันอย่างเข้าใจ และอุปนิสัยที่ 6 คือการผนึกพลังประสานความแตกต่าง เพื่อร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์

ส่วนที่ 3 คืออุปนิสัยที่ 7 คือการลับเลื่อยให้คมอยู่เสมออันหมายถึงการปรับปรุงตนเองตลอดเวลา ปรับตัวใหม่ให้อยู่ในสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตวิญญาณ สติปัญญาและความรู้สึกที่มีต่อสังคม (Covey, 2004)

การที่แพทย์จะมีอุปนิสัยที่เป็นเลิศได้นั้น นอกจากประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว โรงเรียนแพทย์ควรมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาอุปนิสัยของนักศึกษาแพทยศาสตร์ให้เป็นผู้มีประสิทธิผลสูงตั้งแต่อยู่ในความดูแลของโรงเรียนแพทย์ นำไปสู่การผลิตแพทย์ที่มีประสิทธิผลในสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและรักษาสมดุลชีวิตของตนได้อย่างเป็นเลิศ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ที่พระราชทานไว้ว่า "ฉันไม่ได้ต้องการให้เธอเป็นเพียงหมออย่างเดียวเท่านั้น แต่ฉันต้องการให้เธอเป็นคนด้วย" (งานบริหารและธุรการ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553) ซึ่งหมายถึงสมเด็จพระบิดาทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้เป็นทั้งแพทย์และเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมและศีลธรรมอันดีด้วย จึงสามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้ (เครือข่ายสาธารณสุข, 2553) โดยเฉพาะนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิกนั้นควรเป็นระดับชั้นที่ถึงพร้อมด้วยอุปนิสัยอันเป็นเลิศ เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีการปฏิบัติงานและเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์และยังเป็นระดับการเรียนรู้ที่มีความใกล้เคียงกับการประกอบวิชาชีพแพทย์อีกด้วย

ในปัจจุบันคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนแพทย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ ผลิตบัณฑิตแพทย์เพื่อสร้างคุณูปการแก่ประเทศชาติมาแล้ว 47 รุ่น จำนวนมากกว่า 5,000 คน โดยมุ่งหวังในการผลิตบัณฑิตแพทย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการวินิจฉัย บำบัด รักษา และป้องกันโรคอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการร่วมกับการสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยคำนึงถึงความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถครองตน ครองคน ครองงานด้วยมโนธรรมและ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จิตสำนึกต่อสังคม (หน่วยทะเบียนและประเมินผลการศึกษา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553)

ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Stephen R. Covey เพื่อทราบระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง 7 ประการและนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางให้คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาแพทยศาสตร์เพื่อให้นักศึกษาแพทยศาสตร์มีการพัฒนาอุปนิสัย 7 ประการอันนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง อันจะก่อให้เกิดผลดีในการดำเนินชีวิต การประกอบวิชาชีพแพทย์ เกิดผลดีต่อผู้ร่วมปฏิบัติงานทางสาธารณสุข ประชาชน และการพัฒนาการสาธารณสุขของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง 7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง 7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา
3. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางให้คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาแพทยศาสตร์เพื่อให้นักศึกษาแพทยศาสตร์มีการพัฒนาอุปนิสัยทั้ง 7 ประการอันนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง อันจะก่อให้เกิดผลดีในการประกอบวิชาชีพแพทย์ ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ประชาชน และการพัฒนาการสาธารณสุขของประเทศต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นิยามศัพท์

อุปนิสัย หมายถึง จุดตัดของความรู้ ทักษะ และความปรารถนา (Covey, 2004)

นักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง นักศึกษาแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นปีที่ 6 ที่ศึกษา ณ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2553

7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง หมายถึง 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง ตามหลักการของ Stephen R. Covey (2004) ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือการเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 คือการเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือการทำสิ่งที่สำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือเข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 คือการผนึกพลังประสานความแตกต่าง อุปนิสัยที่ 7 คือการลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved